

Pokušaću reći ukratko svoje mišljenje o tome već toliko potezanom, a još konačno ne rešenom pitanju hrvatsko-srpskog imena.

Svi dosadani pokreti, da se narod istoga porekla i jednoga jezika, razdvojen istoriskim razvitkom dogadjaja, opet ujedini, ostali su bezuspešni, ma kako snažne individualnosti da su im stajale na čelu. Izgleda bar, da nije bilo uspeha, jer se uvek sve vraćalo na staro; uistini je ipak sama misao ostavljala traga, te jako još ne kod mase, ali u dušama jednog dela kulturnijih sinova danas je to pitanje prečišćeno i rešeno, i sad je posao vremena, da čvrsto uverenje o jedinstvu i istovetnosti prodre u šire slojeve. Čim se snažnije bude ovako uverenje širilo, tim će indiferentnije biti ime i naziv, koji će se upotrebljavati. Jer to i jest upravo karakteristično za dosadanje pokrete, da su većito počinjali kod imena te stvarajući pre svega jedno ime mislili, da će na taj način združiti razbraćenu braću. Medjutim, to su korteška sredstva za burna vremena, kad pod jedan poklič treba iskupiti što više pristalica! Ili, u boljem slučaju, to je vatrena težnja oduševljenih rodoljuba, da, kad opasnost navali i trenutak postaje težak, nasilno krste jednim neutralnim imenom sve što je bliže i što ima zajedničke interese, da bi ih neko vreme držali na okupu. Ali kad opasnost predje i duhovi se rashlade, ili ako iskrсне što, da se braća zavade, postaje opet ono, što je bilo, i svako zadržava misli, što ih je nasledio od otaca. Tek kad se izmakne ovaj temelj većitim povraćajima: kad se misli stanu menjati i uverenja čistiti, nastupiće obratan red u toku dogadjaja, — ime će se ostaviti za posledak i ono će doći samo od sebe; pa će i uspeh biti obratan.

Budući u stvari uveren, da su Hrvati i Srbi jedno i da to treba i da ostanu, meni lično ime je sasvim indiferentno, te kad kažem „hrvatski“ mislim i „srpski“, i obrnuto. I kadgod upotrebim ime „srpski“, zato što sam na to navikao, naravno da dopuštam da ga svaki ko hoće zameni imenom „hrvatski“. Polutanski ustupci u nazivima „hrvatski i srpski“, „srpski-hrvatski“ i sl. priliče tesnogradim filistrima, koji i kad im je stvar jasna, ne mogu da pregore formalnosti, za koje su prirasli.

Svakojako bi najiskreniji izliv ovakog uverenja bio, kad bi baš onaj deo naroda, koji se naziva Srbima, ustupao uvek prvo mestu nazivu „hrvatski“, a obratno Hrvati nazivu „srpski“. Jedini opravdani izuzetak bio bi u tom pogledu: istorija, gde se putevi ovim nazivima dele, te gde ih ne bi trebalo mešati, da ne bi bilo zbrke i zabune. Ali i tu samo tačnosti i potpunosti za ljubav, kad se već tako desilo, da isti narod ima dve istorije. U većini slučajeva odlučuje već osećaj te nikom ni u oči ne padne, kad na pr. uz Strossmayera ide ime „hrvatski“, a uz Miloša Obrenovića „srpski“. I onde gde se oba imena u istoriji dodiruju, obično ima dosta kriterija, koja će, uz malo širokogrudosti, prevagnuti na jednu ili drugu stranu. Tako sam ja mislio, da uz naše narodne pesme istoriski bolje priliči naziv „srpski“, osobito kad je reč o njenom negovanju u tuđini, koje sasvim počiva na istoriskim momentima. U stvari mi dabogme ne može biti krivo, da svaki ko hoće čita onde: Das kroatische Volkslied, jer je za me, kao što sam rekao, ovde u pitanju samo jedna formalna malenkost.

Dr. Milan Ćurčin.

Izvestje „Goriške Tiskarne A. Gabršček“. 1906. Opozarjamo na brošurico, ki je priložena tej številki „Ljubljanskega Zvona“; iz nje je razvidno, katera dela je navedena tvrdka založila ter jih ima v zalogi.

Tiskovna hiba. Na strani 459. je čitati v pesmi „Tiha kraljica“ v 9. vrsti car in ne čar.

